

3. Волобуєв М. Відродження промисловості України шляхом удосконалення управління трудовими ресурсами та організації виробництва через впровадження передових технологій. *Тенденції та перспективи розвитку економіки України в умовах сучасних викликів*: матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 19-20 квіт. 2023 р. Черкаси : ЧДБК, 2023. С. 12-14.
4. Воскобойник В.В., Воскобойник Д.В. Тенденції міжнародної трудової міграції в умовах інтелектуалізації світогосподарського розвитку та цифровізації економіки. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка*. 2021. Вип. 22. С. 43-50.
5. Гудкова С. Мільйони поїхали назавжди, вдома тисячі гинуть на фронті й у тилу. Хто працюватиме в Україні під час війни та після: непопулярні рішення. URL: <https://zaborona.com/hto-praczuvatyme-v-ukrayini-pid-chas-vijny-ta-pislya/>.
6. Черьомухіна О., Чалюк Ю. Ринок праці під час війни: стан та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-24>.
7. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З. Методологічні підходи до класифікації змін на підприємствах. *Бізнес Інформ*. 2015. № 11 (454). С. 39-44.

Д-р екон. наук Семенча І. Є., Івакін С. Л.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ

Воєнна економіка вносить істотні корективи в нормальне функціонування економіки, безпосередньо впливаючи на діяльність підприємств. Воєнний стан значно підвищує рівень економічної невизначеності, вимагаючи від фінансових керівників компаній швидкої адаптації до змін і коригування стратегічних і тактичних планів. Компанії можуть зіткнутися з необхідністю швидкої переорієнтації виробництва на виробництво товарів військового призначення або товар затребуваний на ринку в нових умовах. Питання щодо фінансового управління підприємством в умовах воєнної економіки вивчало багато вчених, наприклад, Костенко Ю.О. [1], Короленко О.Б. [1], Москвін Б.Ю. [2], Бегун С. [3], Ватченко Б.С. [4], Шаранов Р.С. [4], Кононенко Г. [5] та інші.

Мета даного огляду полягає в визначенні теоретичних аспектів щодо особливостей фінансового управління підприємством в умовах воєнної економіки. Фінансове управління в умовах військової економіки вимагає гнучкості, високої адаптивності та творчих підходів до вирішення завдань управління бізнесом. Для отримання найбільш повних даних щодо фінансового управління підприємства

необхідно регулярно його оцінювати з використанням різних методів. Здійснити аналіз поточного стану, фінансової стійкості та динаміки розвитку підприємства в умовах війни можна за допомогою засобів антикризової діагностики. Оскільки війна за своєю суттю є перманентною кризою, яка активно розвивається на підприємстві, головною метою і завданням діагностики є оцінка поточної ситуації на підприємстві, виявлення причин відхилень і запобігання виникненню нових додаткових кризових ситуацій у діяльності. На думку [4], можуть бути застосовані такі: для мікро-суб'єктів підприємництва рекомендовано аналізувати: темпи зростання доходу, рентабельність продажів, точку беззбитковості, здатність використовувати власні оборотні кошти в товарах; для малих суб'єктів підприємництва використовуються використовуються ті ж показники, що і для мікропідприємств, а також доповнюються; для середніх суб'єктів підприємництва: комплексно аналізує фінансово-економічну ситуацію, використовуючи показники для аналізу стану нерухомості, ліквідності, платоспроможності, комерційної діяльності, рентабельності.; для великих суб'єктів підприємництва: комплексний аналіз фінансово-економічної ситуації, доповнений моделями оцінки ймовірності банкрутства, особливо авторською логіт-моделлю та аналізом орієнтації показників на вартість [4].

Економічні наслідки війни можуть позначитися на фінансовій звітності підприємств. Традиційні методи фінансового планування можуть бути недостатньо ефективними в умовах високого рівня непередбачуваності. Компанії повинні будувати більш гнучкі фінансові стратегії, здатні швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Це може включати створення резервних фондів, диверсифікацію джерел доходу та розгляд інвестиційних проектів. Крім того, бізнесу необхідно залучати інші джерела фінансування, такі як приватні інвестиції, краудфандинг, державні субсидії чи програми підтримки. Це вимагає від фінансових менеджерів глибокого розуміння різних фінансових інструментів і здатності швидко адаптувати фінансову стратегію компанії до мінливих умов.

Також компанії можуть виявити, що їхні традиційні бізнес-моделі неефективні або, навіть, непрактичні в умовах війни. Це може вимагати від компаній швидкої переорієнтації своїх бізнес-процесів, наприклад, переходу на виробництво військової продукції або товарів першої необхідності.

Щоб вижити на ринку, велика кількість компаній була змушена терміново розраховуватися з боргами та забезпечувати майбутні постачання товарів і ресурсів власними силами. Так, в умовах воєнного стану більшість компаній відмовилися від мобілізації капіталу та перейшли до фінансової автономії. Основною особливістю доходів підприємств у воєнний час є нестабільність індексу доходів – він може коливатися залежно від активності бойових дій на тому чи іншому напрямі. Крім того, небезпеки є і у захисті економічної діяльності. Так наслідки кібератак негативно впливають не лише на економічні результати фінансових установ, але й призвести до репутаційних втрат, наслідками яких можуть бути розірвання контрактів, знецінення бренду та втрата економічних вигід через міграцію фінансових установ.

Відповідно до проведеного аналізу можна стверджувати, що управління фінансами підприємства у військово-економічних умовах вимагає пильної уваги до стратегічного планування, гнучкості у прийнятті рішень та інноваційного підходу до бізнесу. Невизначеність, пов'язана з умовами війни, вимагає від підприємств здатності швидко адаптуватися до мінливих обставин, приділяючи особливу увагу управлінню ризиками та витратами. Вважаємо, що альтернативне фінансування, ефективне ціноутворення та оптимізація витрат є ключовими факторами підтримки фінансової стабільності компаній зараз.

Список використаних джерел:

1. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1758/1694>.
2. Москвін Б.Ю. Економічна безпека фінансових інституцій в умовах воєнного стану в Україні. *Економіка і організація управління*. 2023. № 2 (46). URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/12549>.
3. Бегун С. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка*. 2023. № 32. URL: <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/775>.
4. Ватченко Б.С., Шаранов Р.С. Антикризове управління підприємством в умовах війни. *Економічний простір*. 2022. № 182. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/9860/1/Vatchenko.pdf>.
5. Кононенко Г. Особливості фінансової звітності підприємств під час воєнного стану в Україні. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації»: тези доповідей, м. Київ, 2022. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/20237/1/PIONBUG_2022_P100-101.pdf.